יט: הכל שוחטין פרק ראשון חולין

שחט במקום נקב מהו. תימה פשיטא דכשרה מידי דהוה אחלבי קנה פגום וגמרו וי"ל דלא נקטיה אלא משום דבעי למיכתי אתריתי: [1]**שחט** ופגע בו נקב מהו אמר ליה טרפה. ולא דמי לשחט שליש והגרים שליש ושחט שליש דכשרה לרב יהודה גופיה דהתם שלא במקום שחיטה אבל שחט במקום נקב עדיף טפי לפי שהוא במקום שחיטה מהגרים שליש ושחט שליש הריב"ל: [2]**השוחט** מן הצדדין. מלינן למימר דוקא דיעבד ואפי' המזיר סימנין גזירה אטו לא המזיר ונקונטרס לא פירש כן:

מסתברא כמאן דאמר אף מחזיר. תימה דלא הוה ליה למימר מסתברא דהא מיונתא גמורה היא ממתני' למ"ד המזיר דוקא ויש לומר דלכתחלה פליגי אבל לכולי עלמא בדיעבד כשרה בכל ענין ולהכי קאמר מסתברא דהמולק מן העורף משמע דאין מליקה לכתחלה שהיא מן העורף: לא

דא"כ מפסדת לה לקמייתא התם מ"ט קא מכשרת דבי נפקא חיותא בהכשירה קא נפקא הכא נמי כי נפקא חיותא בהגרמה קא נפקא איקלע רב נחמן לסורא בעו מיניה שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש מהו אמר להו לאו היינו דר' אלעזר בר מניומי דא"ר אלעזר בר מניומי [1]שחיטה העשויה כמסרק כשרה ודלמא [2]במקום שחיטה במקום שחיטה מאי למימרא מהו דתימא בענין [3]שחיטה מפורעת וליכא קמ"ל א] (סימן בכ"ד) יתיב רבי אבא אחוריה דרב כהנא ויתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש מהו א"ל שחיטתו כשרה הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש מהו א"ל שחיטתו כשרה במקום נקב מהו א"ל שחיטתו פסולה אזל רבי אבא אמרה קמיה דר' אלעזר אזל ר"א אמרה קמיה דר' יוחנן א"ל מאי שנא א"ל שחט במקום נקב נעשה כמי [3]ששחט עובד כוכבים וגמר ישראל שחט ופגע בו נקב נעשה כמי ששחט ישראל וגמר עובד כוכבים קרי עליה [3]עובד כוכבים עובד כוכבים אמר רבא שפיר קרי עליה עובד כוכבים עובד כוכבים בשלמא התם מדהוה ליה לישראל למשחט רובא ולא שחט כי נפקא חיותא בידא דעובד כוכבים קא נפקא [2]אלא הכא מכדי משחט שחיט מה לי במקום נקב מה לי פגע בו נקב: **מתני'** [4]השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה [5]המולק מן הצדדין מליקתו פסולה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו כשירה השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה המולק מן הצואר מליקתו פסולה [6]שכל העורף כשר למליקה [7]וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה כשר במליקה פסול בשחיטה: **גמ'** מאי עורף אילימא עורף ממש מאי אריא שיחט אפילו מולק נמי [1]ממול ערפו אמר רחמנא ולא ערפו אלא מאי עורף ממול עורף כדקתני סיפא כל העורף כשר למליקה מנהני מילי דתנו רבנן ממול ערפו מול הרואה את העורף וכן הוא אומר [2]והוא יושב ממולי ואומר [3]כי פנו אלי עורף ולא פנים מאי ואומר וכי תימא עורף גופיה לא ידענן היכא דנדע מול דידיה היכא תא שמע כי פנו אלי עורף ולא פנים מכלל דעורף להדי פנים אמרי [7]בני ר' חייא מצות מליקה מחזיר סימנים לאחורי העורף ומולק איכא דאמרי אף מחזיר ואיכא דאמרי מחזיר דוקא ומסתברא כמאן דאמר אף מחזיר ממאי מדקתני השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו כשרה ואי

כוכבים פסולה: **מדהוה ליה לישראל למשחט רובא.** שהיה הקנה שלם לפניו: **ולא שחט.** אלא מליו לאו מידי עבד דמיותא בחלי קנה לא נפקא והוה ליה כקנה שלם וכי אתא עובד כוכבים בתריה דמי כמאן דעביד כולה דהא חיותא בידיה נפקא: **אלא הכא.** דשחט ופגע בנקב: **מכדי משחט שחיט.** כל הנמצא בה וטרפות בחלי קנה לא הוי והוא לה תחילה כקנה שלמה לפניו אם לי במקום נקב כו': **מתני' השוחט מן הצדדין.** לצד הצואר: **שחיטתו כשרה.** ואפי' לכתחלה נמי. ואיידי דבעי למתני המולק מן הצדדין[6] תנא נמי השוחט בדיעבד: **המולק מן הצדדין מליקתו פסולה.** דבמליקה כתיב (ויקרא ה) ממול ערפו דהיינו מאחוריו: **השוחט מן העורף.** ממול העורף מוקי לה בגמרא כלומר מאחורי הצואר: **שחיטתו פסולה.** וגגמרא [כ.] מוקמינן לה בשלא החזיר הסימנין מאחורי העורף אלא חתך המפרקת עד שהגיע לסימנין וקודם שהגיע לסימנין נטרפה בשבירת המפרקת ואע"ג דבמליקה כשרה התם הוא דכולה מתחילה ועד סוף הוי מן המליקה והוי כשאר שוחט שנוקב את הוושט מעט מעט עד שגומרת שחיטתה[6] אבל שוחט מן העורף כיון דשחיטה לאו הכי גמירי לא הוי שבירת המפרקת מן השחיטה ואיטרפא לה והשוחט מן הצדדין דקתני רישא[6] אפי' בדלא אהדר הכא מיסחבי סימנין שפיר קודם חתיכת מפרקת: **המולק מן העורף.** וחתך בשר ומפרקת עד שהגיע לסימנין: **מליקתו כשרה.** דזו היא מצות מליקתו לכתחלה וכדתניא לקמן (דף כא.) בגרייתא חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה כו'. ואיידי דתנא השוחט מן העורף פסולה דאפי' בדיעבד תנא נמי המולק בדיעבד: **השוחט מן הצואר.** תחת הגרון קרי לואר והיא דרך רוב השחיטות: **וכל העורף.** כל חול העורף: **גמ' אי נימא עורף ממש.** מה שיש מן העורף לאחורי הפרלוף קרי עורף כדיליף לקמן בסמוך להדי פנים כנגד פנים: **כדקתני סיפא וכל העורף כשר למליקה.** ואי בעורף ממש מאי כל העורף והרי דבר מועט הוא אלא ש"מ חול עורף קאמר שהוא אחרון: **והוא יושב ממולי.** אלמא כל היכא דכתיב חול לאו עליו ממש הוא אלא בראייתו דהא לאו עליו ממש היו יושבים אלא בראייתו שהיה בלב רואה אותם: **עורף ולא פנים.** מדכתיב עורף ולא פנים ולא כתיב כי פנו אלי עורף ולא לואר דהיינו גרון ש"מ עורף דקרא לאו כנגד הגרון הוא אלא כנגד הפנים וחול הרואה את העורף הוי כנגד הגרון: **מאי ואומר.** הא נפקא ליה שפיר מוהוא יושב ממולי ומהאי קרא בתרא לא משמע דחול עורף דקרא לאו עורף ממש הוא דהאי קרא לא משמע לן אלא מקום עורף היכא: **ומשני הכי קאמר וכי תימא.** כלומר אם תאמר השתא דאמרת [3]דקרא היינו רואה את העורף אכתי לא ידענן עורף מאי ניהו דנדע חול דידיה היכא: **מחזיר סימנין כו'.** ומותך הסימנין לבדן ולקמיה מוסיף [3]לה ממתניתין: **אף מחזיר.** מצותו למליק שדרה ומפרקת [3]כולה תחלה עד שמגיע לסימנין ואם החזיר הסימנין ומלקן לבדן אף זו היא מצותה: **ואיכא דאמרי דוקא מחזיר.** ואם לא החזיר אלא חתך [השדרה] פסולה: **ומסתברא כמ"ד.** דבני ר' חייא אף מחזיר אמרו דאי דוקא מחזיר אמרו הוא מתני' מיובמייהו דקתני השוחט מן העורף כו': ואי

עין משפט נר מצוה

קמ א ב מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל"י סמג עשין מג טוש"ע יו"ד סי' כא סעיף ד:
קמא ג מיי' שם פ"ה הל' יא סמג שם טוש"ע יו"ד שם סעיף ה:
קמב ד מיי' שם הל"ט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כ סעיף ג:
קמג ה ו מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הלכה כג:
קמד ז מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל' (ז) [ה] סמג עשין ס טוש"ע יו"ד סי' כ סעיף ח:

רבינו גרשום

שליש הכא נמי כי קא נפקא חיותא כלומר נשחט שליש והגרים שליש ונשחט שליש: שחיטה העשויה כמסרק. כלומר כמסרק הזה של מתכת ששיניו (ששיניו) אינן שוות אלא שן אחד במקום זה ושן אחד במקום זה כך שחיטה שאינה שוה ומפורעת אעפ"כ כשרה: דילמא במקום שחיטה. כלומר הא דאמרי' שחיטה העשויה כמסרק כשרה שהכל היה במקום שחיטה אבל היכא דהגרים כלפי הראש למעלה משפוי כוכבא לא מצית אמרת דכשרה: שחט במקום נקב מהו. כלומר שהיה בו נקב בקנה ושחט והוסיף עליו: שחט ופגע בנקב. שנקב היה בסוף שחיטה: השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה. כלומר שהחזיר הסימנין לצד הצואר ושחטן שחיטה כשרה: המולק מן הצדדין וכו'. כלומר דרינה של מליקה דשובר פפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לסימנין וחולקן בציפורן: השוחט מן העורף שחיטתו פסולה. כלומר ששיחט כעין מולק שחותך הצואר עד שמגיע לסימנין ואח"כ שוחטו שחיטתו פסולה: אילימא עורף ממש אחורי הראש כנגד הפנים זהו עורף. מול עורפו זהו הצואר אחריו כנגד הגרון: אלא מאי עורף מול עורף. כלומר (מהוא) עורף דקתני השוחט מן העורף שחיטתו פסולה והמולק מן העורף מליקתו כשרה מול עורף והכי קאמר השוחט ממול עורף זהו צואר מאחריו כנגד הגרון שחותך פפרקת ואח"כ הסימנים שחיטתו פסולה המולק ממול ערפו מליקתו כשרה: איבא דאמר אף מחזיר. כלומר עיקר מליקתו בלא חזרת סימנים אלא שובר פפרקת בלא רוב בשר ואם רוצה אף מחזיר סימנין לאחורי העורף ומולק בלא שבירת מפרקת ואיכא דאמר דוקא מחזיר אבל שובר פפרקת עד שמגיע לסימנין לא סבירא להו: אלא ש"מ אף מחזיר ובלא מחזיר עיקר מליקה אלא שובר פפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לסימנין ומתניתין בדלא אהדר כלומר ומתניתין דקתני כשר במליקה פסול בשחיטה בדלא אהדר אלא שובר פפרקת וכענין זה פסול בשחיטה

מסורת הש"ס

[1] [נקמן ב.], [2] [נקמן קכ:]. [3] [עיתוסן עה.]. [4] [נב"ז מו. כתב רש"י בני רבי חייא יהודה וחזקיה שמן]. [5] נס"ל: שנומר שחיטתו. [6] עין ר"מ ורש"ל. [7] עין רש"ל.

תורה אור השלם

1. והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל: ויקרא ה ח
2. וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא ישב ממלי:
במדבר כב ה
3. אמרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתנו כי פנו אלי ערף ולא פנים ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו:
ירמיהו ב כז

הגהות מהר"ב רגנשבורג

א) גמ' פיתון בכ"ל ממתק:

מוסף רש"י

שחיטה מפורעת. מגולה וכבכת דהיינו במקום אחר (לקמן ל.). מול הרואה את העורף. יהוא אוכך כל אחוריו הצואר (ויקרא ה ח).

שיטה מקובצת

א) ואיידי דבעי למיתני המולק מן הצדדים מליקתו פסולה תנא נמי: ב) ושוחט מן הצדדים דקתני רישא כשרה ואפי' בדלא אהדר משום דהא משחטי סימנים: ג) וכי תימא כלומר אם תאמר השתא דאמרת דמול דקרא היינו רואה: ד) ולקמיה מוחיב להו ממתני': ה) אף מחזיר מצותו למלוק שדרה ומפרקת שלו תחלה עד: ו) ואם לא החזיר אלא חתך השדרה תחלה פסולה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com